10/12/2022

Ο Μάνης Χρυσόστομος για την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Χριστιανισμό

/ Γνώμες / Ι.Μ. Μάνης

Ὅλοι ἐκθειάζουν τήν Παγκόσμια Ἡμέρα τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (10 Δεκεμβρίου ἑκάστου ἔτους) καί καλῶς. Πρόκειται γιά ἕναν ἑορτασμό σέ ἀνάμνηση τῆς ὑπογραφῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Διακήρυξης τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου ἀπό τήν Γενική Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ τῆς 10ης Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1948.

- **Του Μητροπολίτη Μάνης Χρυσοστόμου**

Ἡ Διακήρυξη αὐτή ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν τραγικῶν συνεπειῶν πού ἐπέφερε ὁ **Β’ Παγκόσμιος Πόλεμος** μέ τούς 60 ἑκατομμύρια νεκρούς συνανθρώπους μας ἀλλά καί βέβαια τῆς ἀξιολόγου ἀποφασιστικότητας τῆς διεθνοῦς κοινότητας γιά τήν μή πλέον συνέχιση μιᾶς συμπεριφορᾶς ἀπανθρωπίας καί κτηνωδίας, σ’ ὅλα τά ἐπίπεδα καί σ’ ὅλους τούς λαούς τῆς γῆς.

Ἡ Οἰκουμενική Διακήρυξη τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου, ὡς κείμενο

ἀποτελεῖται ἀπό τό Προοίμιο καί 30 ἄρθρα καί υἱοθετήθηκε ἀπό τήν Γενική Συνέλευση τοῦ ΟΗΕ στό Παρίσι. Δέν τυγχάνει βέβαια κείμενο μέ τυπική νομική ἰσχύ, ὡστόσο ὡς μία ἐξαγγελία βασικῶν δομικῶν ἀρχῶν θεωρεῖται κείμενο ὑψηλοῦ κύρους καί ὅταν ἕνα κράτος συμμετέχει στόν ΟΗΕ σημαίνει αὐτόματα ὅτι σιωπηρῶς ἀποδέχεται τήν ὅλη Διακήρυξη. Ἐκφράζει ἡ Διακήρυξη, γενικῶς, παραδεδεγμένους κανόνες τοῦ διεθνοῦς δικαίου πού, κατά τό ἄρθρο 28 παρ. 1 τοῦ Συντάγματος (1975) «ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου, ὑπερισχύουν δέ πάσης ἀντιθέτου διατάξεως νόμου».

Εἰδικότερα, στή Διακήρυξη γίνεται λόγος γιά ἐλευθερία καί ἰσότητα στά δικαιώματα, γιά δικαίωμα δίκαιης καί ἴσης μεταχείρισης, γιά δικαίωμα στή ζωή, ἰσότητας ἀπέναντι στό νόμο, γιά προσωπική ἀσφάλεια, γιά ἐλεύθερη διακίνηση καί ἐγκατάσταση, γιά δικαίωμα ἰθαγένειας, γάμου, ἰδιοκτησίας, ἐλευθερίας τῆς σκέψης, τῆς συνείδησης καί τῆς θρησκείας, γιά δικαίωμα ἐργασίας, ἐκπαίδευσης, δημιουργίας πολιτισμοῦ, γιά δικαίωμα ἐπαρκοῦς βιωτικοῦ ἐπιπέδου κἄ.

Βέβαια, ὀφείλουμε νά ὑπογραμμίσουμε, ὅτι εἶχε προηγηθεῖ ἡ **Magna Charta Libertatum,** τό 1215 στήν Ἀγγλία ὡς καί ἡ Petition of Rights (1628), ὁ Habeas Corpus Act (1679) καί προπαντός τό Bill of Rights τοῦ 1688. Πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τήν πρώτη συνταγματική κατοχύρωση ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τήν ἔχουμε στήν Ἀμερική στό σχέδιο συντάγματος τῆς Πολιτείας τῆς Καρολίνας (1669) καί οἱ πρῶτες διακηρύξεις δικαιωμάτων τέθηκαν σέ ἰσχύ ἀπό τίς Πολιτεῖες τῆς Βιργινίας καί τῆς Πενσυλβάνιας. Διακηρύξεις περιέχει καί τό Ἀμερικανικό Ὁμοσπονδιακό Σύνταγμα μέ τίς τροποποιήσεις του (1791).

Στή Γαλλία ἔπειτα ἔχουμε τήν **Declaration des droits de l’ homme et du citoyen** τοῦ 1789, ἡ ὁποία καί ἐπηρέασε πολλά εὐρωπαϊκά κράτη κατά τόν 19ο αἰῶνα γιά τήν κατοχύρωση καί ἀπ’ αὐτά τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ὅλα βέβαια τά ἑλληνικά συνταγματικά κείμενα ἀπό τό σχέδιο τοῦ **Ρήγα Βελεστινλῆ – Φεραίου,** τό προσωρινό Σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου (1822) ὡς σήμερα κατοχυρώνουν τά ἀνθρώπινα – ἀτομικά δικαιώματα.

*

Περαιτέρω πρέπει ν’ ἀναφερθοῦν καί οἱ σχετικές μέ τά ἀνθρώπινα- ἀτομικά δικαιώματα πράξεις ὅπως: τήν Τελική Πράξη τοῦ Ἑλσίνκι (1975) καί κυρίως τήν «Σύμβαση γιά τήν προάσπιση τῶν Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν» (κατά σύντμηση: ΕΣΔΑ), τῆς 4ης Νοεμβρίου 1950 (Ρώμη) καί ὅπως τροποποιήθηκε μέχρι καί στίς 3 Σεπτεμβρίου 1953 καί μέ τά πρόσθετα πρωτόκολλα.

Κατοχυρώνονται, συνεπῶς, καί νομικῶς τά ἀνθρώπινα – ἀτομικά δικαιώματα, τά πανανθρώπινα δικαιώματα καί τοῦτο εἶναι ἕνα ὕψιστο ἐπίτευγμα τοῦ νομικοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Πρόκειται κατ’ ἀκολουθίαν, γιά προστατευόμενα ἔννομα ἀγαθά, ἐξόχως ἀπαραίτητα γιά τόν κάθε ἄνθρωπο καί τήν κοινωνία.

*

Ὡστόσο, αὐτό τό ὁποῖο λησμονεῖται ἤ παραθεωρεῖται εἶναι ἡ ρίζα τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Πώς χαιρόμεθα τοῦτο τό δένδρο τῆς Διακηρύξεως; Ποῖες εἶναι οἱ βαθύτερες ρίζες του; Ἀλλ’ ἐμεῖς ἔχουμε τό χρέος νά ὑπογραμμίσουμε, ὅτι αὐτές οἱ ρίζες, εἶναι ἡ παρουσία τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Τί θά ἦταν ἡ ἀνθρωπότητα, ἐάν δέν ὑπῆρχε τό Εὐαγγέλιο, δέν τό ἑρμήνευε ἕνας Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν, δέν τό κήρυτταν οἱ Ἀπόστολοι, δέν θεολογοῦσαν οἱ σοφοί μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας;

Τά ἀνθρώπινα δικαιώματα εἶναι κεκρυμένα στά λόγια τοῦ Χριστοῦ, στά «αἰώνια ρήματα» καί εἰδικότερα στήν ἐπί τοῦ Ὄρους ὁμιλία Του καί πρωτίστως στήν θεία διακήρυξη τῆς «καινῆς ἐντολῆς». Ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος θά γράψει: «Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος, οὐδέ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδέ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καί θῆλυ· πάντες γάρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3,28). Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος θά κηρύξει: «Ἄνθρωπος γάρ ἐστιν, οὐχ ὅστις ἁπλῶς, χεῖρας καί πόδας ἔχει ἀνθρώπου, οὐδ’ ὅστις ἐστί λογικός μόνος, ἀλλ’ ὅστις εὐσέβειαν καί ἀρετήν παρρησίας ἀσκεῖ» (Ε.Π. 49, 232). Ἔτσι, ὑπό τό φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ ἀνθρώπινη ὕπαρξη καταξιώνεται καί καθίσταται σεβαστή, καθ’ ὅτι θεωρεῖται καί εἶναι ὁ ἄνθρωπος «κατ’ εἰκόνα καί καθ’ ὁμοίωσιν Θεοῦ».

Αὐτό τό φῶς φώτισε, ζέστανε, τόνισε, ἐξύψωσε ὅλα τά ἀνθρώπινα δικαιώματα καί δημιούργησε τήν βάση τοῦ ὑψηλότερου ἀνθρώπινου πολιτισμοῦ. Εἶναι γεγονός, ὅ,τι ὅπου ἐπῆγε τό Εὐαγγέλιο, ἐκεῖ ἐξημερώθηκαν οἱ λαοί καί οἱ κοινωνικές σχέσεις εἶδαν τήν ἀρίστη βελτίωση, πέραν μιᾶς προηγούμενης βαρβαρότητας.

Ἔχει λεχθεῖ καί ὀρθῶς ὅτι τά ἀνθρώπινα δικαιώματα εἶναι τό «εὐαγγέλιο» τῶν καιρῶν μας. Δέν εἶναι παράδοξο τοῦτο. «Εὐαγγέλιο»! Γιατί πράγματι, θεμελιώνονται στό Εὐαγγέλιο, πού ἀγαπᾶ δίνει ἀξία καί σώζει τόν ἄνθρωπο.

Ἄλλωστε αὐτό ἀκριβῶς δηλώνει καί ἡ ἐνανθρώπηση τοῦ Θεοῦ, ἡ Σάρκωση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, τό γεγονός ὅτι «ἄνθρωπος γίνεται Θεός, ἵνα Θεόν τόν Ἀδάμ (=ἄνθρωπον) ἀπεργάσηται» (τροπάριον Χριστουγέννων).

Οἱ ἀπόψεις τῶν John Locke καί Jean-Jacques Rousseau καί γενικά οἱ θεωρίες περί «κοινωνικοῦ συμβολαίου» καί «περί φυσικοῦ δικαίου» χρήσιμες, ἀλλά ὑστερογενεῖς. Ἡ ρίζα βρίσκεται στήν ἀποκεκαλυμμένη Ἀλήθεια. Καί αὐτή ἡ ρίζα πρέπει νά παραμείνει ζῶσα, γιατί εἶναι τροφοδότρια οὐσία.